

วิทยานิพนธ์เรื่อง “นาฏยประดิษฐ์การแสดงพื้นบ้านของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาและแนวคิดในการสร้างสรรค์การแสดงพื้นบ้านของวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด จากแหล่งข้อมูล 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้สร้างสรรค์ กลุ่มผู้เกี่ยวข้องในการสร้างสรรค์ และกลุ่มผู้แสดง การเก็บข้อมูลใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การสังเกตและสัมภาษณ์ ขอบเขตการศึกษาคือ พิจารณาผลงานสร้างสรรค์ทั้ง 32 ชุด โดยวิเคราะห์เฉพาะชุดเชิงเชียงซ้อง

วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ดก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2522 มีนโยบายในการจัดการศึกษา อนุรักษ์สร้างสรรค์การแสดงพื้นบ้าน โดยนำพิธีกรรม ประเพณี วิถีชีวิต และการละเล่นของชาวอีสาน มาเป็นแนวคิดในการสร้างงาน ซึ่งมีทั้งหมด 32 ชุด และแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. การนำการแสดงพื้นเมืองเดิมมาปรับปรุง 12 ชุด 2. การสร้างสรรค์การแสดงชิ้นใหม่ 20 ชุด

เชียงซ้องเป็นพิธีเสี่ยงทายซ้องใส่ปลาของชาวบ้านโคกก่อง ต.ปอภาร อ.เมือง จ.ร้อยเอ็ด การทำพิธีมี 6 ขั้นตอน คือ 1. เตรียมเครื่องบูชา 2. อัญเชิญวิญญาณเชียงซ้อง 3. ปลุกเสก 4. ถาม 5. เสี่ยงทาย 6. ขับไล่ ปี พ.ศ.2523 วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ดได้นำเชียงซ้องมาสร้างสรรค์เป็นนาฏศิลป์พื้นบ้านโดยปรับให้เหลือเพียง 3 ขั้นตอน และนำท่าทางจากการทำพิธีมาผสมผสานกับท่าฟ้อนหมอลำเป็นท่าเชิงเชียงซ้อง ได้ทั้งหมด 12 ท่า และเปลี่ยนผู้จับซ้องจากผู้ชายเป็นผู้หญิงให้อ่อนช้อยงดงามและนำวงโปงลางมาบรรเลงประกอบด้วยทำนองลำพื้นและลำแมงคืบเต่า ผู้ทำพิธีนุ่งขาวห่มขาวเพื่อสร้างบรรยากาศของการทำพิธี ผู้จับซ้องห่มผ้ารัดอกนุ่งโจงกระเบนและใช้ผ้าขาวม้าสอดใต้หว่างขาทั้งชายหน้าและหลังเพื่อความกระฉับกระเฉงในการปฏิบัติท่าฟ้อน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้สร้างสรรค์การแสดงชุดเชิงเชียงซ้องได้รักษาโครงสร้างและรูปลักษณะของพิธีกรรมเอาไว้โดยปรับองค์ประกอบบางอย่างให้เหมาะสมกับการฟ้อนรำบนเวที ปัจจุบันพิธีกรรมเชียงซ้องหาได้ยาก ดังนั้นการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างเช่นชุดเชิงเชียงซ้องก็เป็นวิธีการสำคัญและเป็นตัวอย่างที่ดี ยังมีการฟ้อนรำที่นำมาจากพิธีกรรมในภาคอีสานอีกมาก ควรที่จะมีการทำวิจัยต่อไป

This thesis aims at studying the innovation and concept to choreograph folk dance of Roi-Et College of Dramatic Arts. Information is gleaned from choreographers, producers and performance. Research methodology is based upon documentary, observation and interviewing. The research intended to study all 32 dance pieces and focus in depth "Siang Kong" dance

Roi-Et College of Dramatic Arts was established in 1979 to provide dance education of both preservation and innovation. One of the college missions is to create folk dance from Northeastern folk culture. There are 32 dance pieces which can be divided into 2 groups: 12 folk dance developed from rituals, and 20 new creations.

Siang Kong is a ritual for lost and found and search for some at Kokgong hamlet, Popan village, Mueang district, Roi-Et province. The ritual comprises 6 steps: preparation for worshipping, spirit invocation, entrance, question, prediction for answering and solving. The college, in 1980, choreographed a new folk dance based upon Siang Kong by reducing from 6 to 3 steps combined with Moh Lam dance to become 12 dance gestures. Male ritual performances were replaced by female dancers for its beauty and refinement. Costume was adapted to suit dance technique. Ponglang ensemble was added and Lam puen and Lam maeng Tap Tao tunes are used.

Research found that the choreographers did preserve the ritual structure and its appearance. With slight change of its element for better presentation on stage. So audience can enjoy its beauty as well as understand its ritual tradition. Siang Kong is rarely seen today. Therefore, preservation of folk tradition. In dance form such as Siang Kong dance is a significant method and a good example. Moreover, many northeastern folk dance based upon rituals are many and needed to be thorough by study.